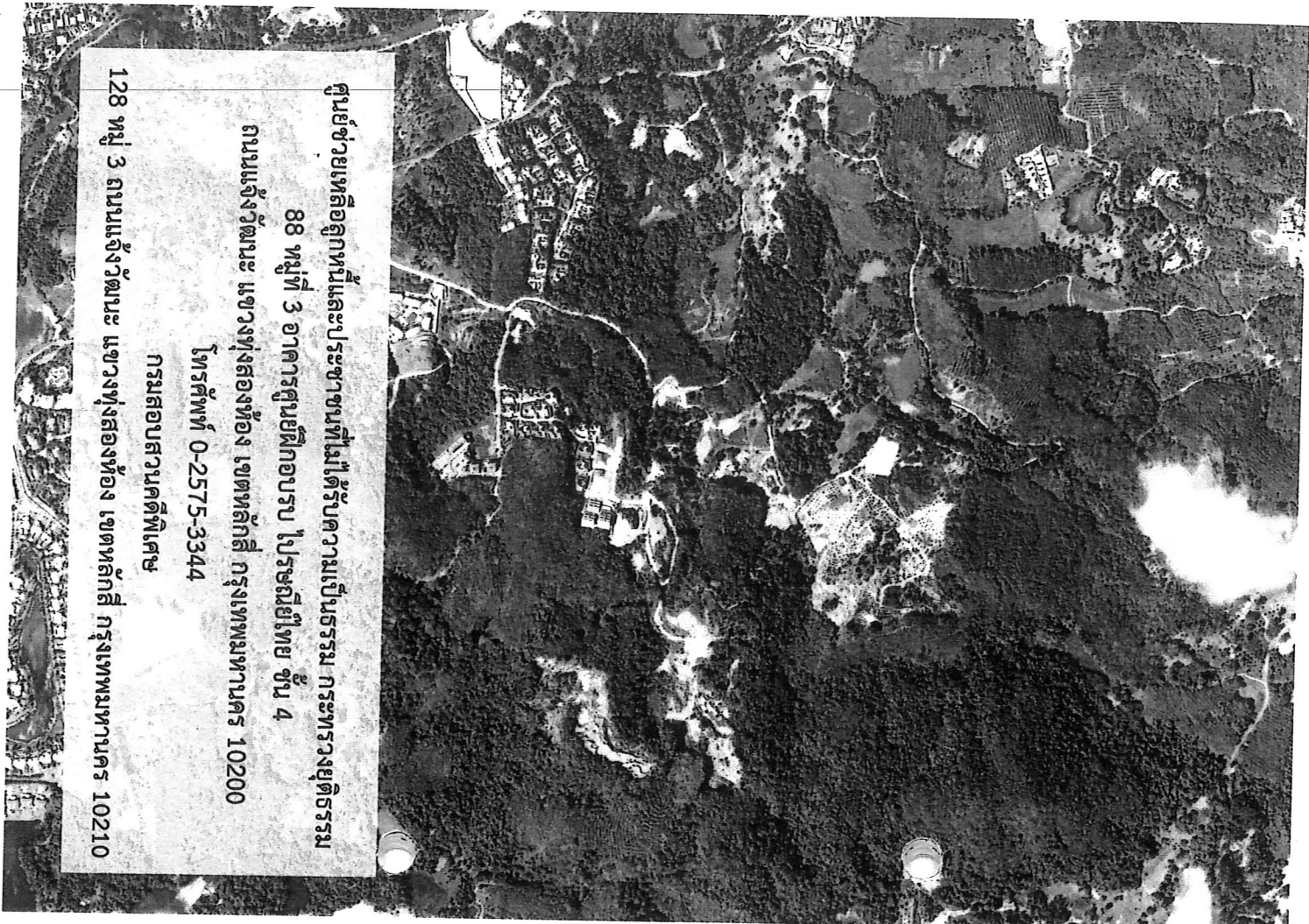

คู่มือการปฏิบัติงาน

โครงการคืนดินและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
และที่ดินของรัฐอุทยานแห่งชาติสิรินาถ
อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ศูนย์ช่วยเหลือลูกท้อและประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรม
88 หมู่ที่ 3 อาคารศูนย์ฝึกอบรม ไปรษณีย์ไทย ชั้น 4
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10200
โทรศัพท์ 0-2575-3344
กรมสอบสวนคดีพิเศษ
128 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

คำนำ

การปกครองที่ดีของรัฐธรรมนูญสภาแห่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและความต้องการครอบครองที่ดิน เพื่อประโยชน์ในการทำกินและแสวงหาผลประโยชน์อื่นในที่ดินนั้นๆ ทำให้มีการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่สงวนทางน้ำ ไม่ว่าจะเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า รวมถึงพื้นที่สาธารณะต่างๆ โดยผู้บุกรุกซึ่งเป็นราษฎรที่มีฐานะยากจนและกลุ่มนายทุนที่ฐานะร่ำรวย มีอิทธิพลในสังคม มีอำนาจที่จะสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการออกเอกสารสิทธิที่ดินของรัฐ อันเป็นสมบัติของชาติ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้พื้นที่อุดมสมบูรณ์ของป่าและที่ดินของรัฐ ที่สงวนหวงห้ามไว้ลดลง ระบบนิเวศและสภาพภูมิอากาศถูกทำลายจนเสียความสมดุล

ด้วยเหตุนี้จึงได้มีพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เรื่องการปกป้องรักษาผืนป่าต้นน้ำและผืนแผ่นดินของชาติเพื่อให้ข้าราชการและประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาผืนดิน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้น้อมรับพระราชเสาวนีย์ที่จะช่วยกันป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า สำหรับศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรม และสำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ถือเอาพระราชเสาวนีย์ดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้มีการจัดทำโครงการคืนที่ดินและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและที่ดินของรัฐ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ขึ้นเพื่อป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยการนำ ส.ค.๑ ของราษฎรที่อยู่ในพื้นที่นี้ไปใช้ออกเอกสารสิทธิในเขตอุทยานโดยมิชอบและช่วยเหลือประชาชนในได้รับความเป็นธรรมในสิทธิที่ดินทำกินของตน ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

ดังนั้น โครงการคืนที่ดินและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและที่ดินของรัฐ อุทยานแห่งชาติ สิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต จึงเป็นอีกหนึ่งโครงการที่ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรมและสำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้จัดทำขึ้น เพื่อการพิทักษ์สิทธิในการครอบครองที่ดินและจัดทำแผนพัฒนาเขต โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ ในการนำ ส.ค.๑ มอบให้กับเจ้าของที่ดินหรือทายาท เพื่อนำไปใช้ในการออกเอกสารสิทธิ และป้องกันการทำ ส.ค.๑ ไปใช้ในทางมิชอบ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้พิจารณาว่าพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการบุกรุกที่สงวนหวงห้าม เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม มีพื้นที่ชายฝั่งทะเล และมีมูลค่าสูง ซึ่งเป็นพื้นที่ต้องการของกลุ่มนายทุนทั้งในและต่างประเทศ และยังเป็นที่ที่กรมสอบสวนคดีพิเศษได้เข้าไปปฏิบัติงานอีกด้วย ซึ่งโครงการนี้จะเป็นส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐได้ในระดับหนึ่ง

คณะทำงานศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม
ด้านปัญหาที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

สารบัญ

หน้าที	
ก	อำนาจหน้าที่ของสำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม กรมสอบสวนคดีพิเศษ
ข	๑. ความเป็นมาของปัญหา
๑	๒. ประวัติที่ต้นในประเทศไทย
๒	๓. แนวคิดในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินธรอย่างยั่งยืน
๘	๔. วัตถุประสงค์ของโครงการ
๙	๕. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ
๑๐	๖. ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ
๑๐	๗. ขั้นตอนการดำเนินการ
๑๐	๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
๑๘	๙. ความหมายของคำในเรื่องที่ต้น
๑๘	ภาษา
๒๖	ตัวอย่าง ส.ศ.๑ (แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน)
๒๗	ตัวอย่าง น.ส.๓ ก. (หนังสือรับรองการทำประโยชน์)
๒๘	ตัวอย่าง โฉมดที่ดิน
๒๙	ตัวอย่าง แบบสำรวจตำแหน่งที่ดิน
๓๐	คำขอออกหนังสือรับรองทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดิน
๓๐	เอกสารแนบ

อำนาจหน้าที่ของสำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม กรมสอบสวนคดีพิเศษ

๑. ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน การปราบปราม การสืบสวน และการสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อดำเนินการคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมหรือความที่อธิบดีมอบหมาย รวมทั้งดำเนินคดีพิเศษนอกราชอาณาจักรตามที่ได้รับมอบหมาย
๒. ปฏิบัติงานวิเคราะห์และพิสูจน์ความผิดที่อยู่ในความรับผิดชอบ
๓. ดำเนินการรวบรวม ศึกษา จัดระบบ และวิเคราะห์ข้อมูลการข่าว วางแผน บริหาร จัดการและประสานงานเพื่อป้องกัน การปราบปราม การสืบสวน และการสอบสวนคดีพิเศษที่อยู่ในความรับผิดชอบ
๔. ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน การปราบปราม การสืบสวน และการสอบสวนผู้กระทำความผิดในคดีอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
๕. ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลหลักฐานและของกลางในคดี
๖. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

เอกสารสิทธิออกโดยรัฐนั้นเป็นเอกสารสิทธิออกโดยชอบด้วยกฎหมาย และลงทุนพัฒนาที่ดินเป็นมูลค่าที่สูง และหากภายหลังพบว่าการออกเอกสารสิทธิมิชอบและนำไปสู่การเพิกถอนได้ ก็จะทำให้ผู้ที่สุจริตต้องได้รับความเสียหายและอาจนำความเสียหายมาฟ้องไล่เบี้ยจนถึงหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้ออกเอกสารสิทธินั้นๆ สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงให้กับรัฐและประชาชน

รูปแบบการกระทำผิดเกิดจากการนำเอาหลักฐานแจ้งการครอบครองหรือ ส.ค.๑ ซึ่งเป็นหลักฐานของที่ดินแปลงอื่นมาอ้างออกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถโดยมิชอบ และบางรายได้มีการปลอมเอกสาร ส.ค.๑ ทั้งฉบับ และนำมาอ้างออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ เพราะการที่จะออกเอกสารสิทธิในพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีหลักฐานของที่ดินเดิม โดยเฉพาะ ส.ค.๑ เนื่องจากเป็นเงื่อนไขของกฎหมาย แต่จากการตรวจสอบพบว่าได้มีการทุจริตนำเอาหลักฐาน ส.ค.๑ ของที่ดินแปลงอื่นมาอ้างออกโดยมิชอบในพื้นที่เหล่านี้ โดยรวมมีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง และนำไปจำหน่ายจ่ายโอนจนได้รับผลประโยชน์เป็นจำนวนมาก

๒. ประวัติที่ดินในประเทศไทย

ประวัติศาสตร์ในเรื่องที่ดินของประเทศไทยได้เกิดขึ้นมาช้านานเป็นร้อยปี เดิมพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นเจ้าของที่ดินในประเทศไทยโดยมีการสมณานามพระองค์ท่านว่า “พระเจ้าแผ่นดิน” ต่อมาพระองค์ท่านได้ทรงพระกรุณาที่จะให้ราษฎรในประเทศได้มีโอกาสครอบครองและทำประโยชน์ที่ดิน จึงได้ออกกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแจ้งสิทธิกับรัฐภายในระยะเวลาที่กำหนด และประชาชนก็จะได้รับสิทธิในรูปแบบต่างๆ เช่น สิทธิครอบครองหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โฉนดที่ดิน แต่ความชัดเจนในเรื่องของกฎหมายนั้นยังมีประเด็นที่จะต้องปรับแก้กันอยู่เสมอเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป และต่อไปเป็นเรื่องของราวประวัติของที่ดินในประเทศไทยที่ทุกคนควรจะรู้จักก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการพระราชดำริ เพื่อจะได้ทราบถึงต้นตอของปัญหาและนำไปเป็นข้อมูลในการตรวจสอบต่อไป

ปี ๒๔๘๑ มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า โดยรัฐได้มีการสำรวจพื้นที่ป่าไม้ที่ควรสงวนและคุ้มครอง โดยได้กำหนดเป็นเขตป่าคุ้มครองขึ้น

ปี ๒๔๘๔ มีการตราพระราชบัญญัติป่าไม้ ขึ้น โดยมีเจตนาที่จะบังคับการตัดไม้ทำลายป่า ถึงแม้รัฐจะได้มีการประกาศเขตป่าคุ้มครองขึ้นตั้งแต่ปี ๒๔๘๑ เป็นต้นมา แต่ก็ยังมีพื้นที่ของรัฐอีกจำนวนมากที่ยังมีสภาพป่าไม้ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป่าไม้ขึ้นเพื่อคุ้มครองพื้นที่ป่าอีกชั้นหนึ่ง โดยมีภารกิจกำหนดปริมาณของคำว่า “ป่า” คือที่ดินที่ยังมีไม้บุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน ฉะนั้นเขตป่าจึงไม่ครอบคลุมแต่อาศัยคำนิยามดังกล่าวในการบังคับใช้กฎหมายสำหรับผู้ที่บุกรุกยึดถือครอบครองป่าโดยมิชอบ และป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้มีคุ้มครองต้นไม้ที่มีลักษณะเป็นป่า และคุ้มครองที่ดินของรัฐที่ยังมีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

ปี ๒๔๘๗ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในเรื่องของกฎหมายที่ดิน มีความชัดเจนขึ้นเมื่อมีการตราประมวลกฎหมายที่ดินในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๗ โดยรัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๗ มาแจ้งการครอบครองภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๗ (วันที่มีการตราประมวลกฎหมายที่ดิน) ผู้ที่มาแจ้งการครอบครองก็จะได้รับเอกสารฉบับหนึ่งเรียกว่า “ส.ค.๑” หรือแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ในปีดังกล่าวรัฐยังออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ สาระสำคัญคือการห้ามออกเอกสารสิทธิในที่ดินหรือภูเขา และที่สงวนหวงห้ามต่างๆ แต่เนื่องจากในอดีตการคมนาคมไม่สะดวก การสื่อสารก็ไม่ทั่วถึง จึงเป็นปัญหาอุปสรรคสำหรับประชาชนผู้อยู่ห่างไกลที่ไม่สามารถมาแจ้งการครอบครองได้ ประชาชนบางคนก็คิดว่าไม่เดือดร้อนเพราะไม่มีใครจะมาแย่งที่ดินทำกินของตนได้ จึงไม่เต็มใจ บางคนแจ้งน้อยเพราะไม่มีใครจะมาแย่งที่ดินเสียภาษีมาก เป็นต้น ผู้ที่เข้ามาแจ้งการครอบครองภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนด กำหนด รัฐถือว่าสิทธิ ทำให้ในปีดังกล่าวเกิดปัญหาขึ้นและมีผลต่อการออกเอกสารสิทธิในภายหลัง

การที่รัฐกำหนดเขตหวงห้ามที่เป็นที่เขาหรือภูเขาต้องห้ามออกเอกสารสิทธิเพราะรัฐมองในเรื่องของผลกระทบต่อทางด้านสิ่งแวดล้อมเกรงว่าจะเกิดดินถล่ม จึงต้องห้ามบุคคลเข้าทำประโยชน์บนภูเขาเพราะจะเกิดผลเสียหายต่อบุคคลที่เข้าครอบครองและทำประโยชน์และเกิดผลกระทบต่อบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ดินเขา

ฉะนั้นไม่ว่าที่ติดกันกล่าวจะมีหลักฐานที่ติดเติมหรือไม่ก็ตาม รัฐก็ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้

ปี ๒๕๐๔ รัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดพื้นที่ป่าไม้แห่งชาติขึ้น แต่การประกาศครั้งนี้ยังมีการตีความที่แตกต่างกันของหน่วยงานภาครัฐ โดยกรมป่าไม้เห็นว่าแนวเขตดังกล่าวคือแนวเขตป่าไม้ถาวรที่ต้องห้ามออกเอกสารสิทธิตามมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่กรมที่ดินมีความเห็นที่แตกต่างว่าแนวเขตดังกล่าวยังไม่ใช่นวนเขตป่าไม้ถาวร โดยป่าไม้ถาวรจะต้องมีการสำรวจและจำแนกก่อน ปัญหาดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการให้เป็นที่ยุติได้และพบว่ามีกรออกเอกสารสิทธิในพื้นที่ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ๒๕๐๔ หลายแห่ง ทำให้รัฐเสียพื้นที่ป่าที่ควรสงวนไว้จำนวนมาก และในปีเดียวกันมีการตราพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ โดยรัฐมีเจตนาที่จะสงวนไว้เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนและท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และจะต้องมีการสำรวจแนวเขตก่อนที่จะมีการประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ฉะนั้นการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติในแต่ละแห่งจึงไม่พร้อมกัน และเขตอุทยานแห่งชาติบางแห่งก็อาจขีดเขตทับที่ดินที่ราษฎรเคยทำประโยชน์มาก่อน และเมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในระยะเวลาที่รัฐกำหนด จึงทำให้รัฐยึดเอาแนวเขตดังกล่าวในการดูแลพื้นที่และบังคับใช้กฎหมายก่อให้เกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชนเรื่อยมา ฉะนั้นเขตอุทยานแห่งชาติจึงมีขอบเขตที่ชัดเจนและการประกาศไม่พร้อมกัน

ปี ๒๕๐๗ มีการตราพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะอนุรักษ์พื้นที่ที่มีทรัพยากรป่าไม้ เขตป่าต้นน้ำ ซึ่งการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติจำเป็นต้องสำรวจพื้นที่ก่อนที่จะมีการประกาศ ฉะนั้นเขตป่าสงวนแห่งชาติในประเทศไทยจึงมีมาก่อนแต่เขามาตัดคำถามการกำหนดเขตป่าสงวนกำหนดให้ราษฎรทำประโยชน์มาก่อนแต่เขามาตัดคำถามการกำหนดเขตป่าสงวนภายใน ๙๐ วัน ซึ่งประชาชนหลายคนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ทำให้ไม่ได้มีโอกาสไปคัดค้าน จึงทำให้พื้นที่ทำกินตกเป็นป่าสงวนแห่งชาติ และเมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้าน ทำให้รัฐยึดเอาแนวเขตดังกล่าวในการดูแลพื้นที่และบังคับใช้กฎหมายก่อให้เกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐและประชาชนเรื่อยมา ฉะนั้นเขตป่าสงวนแห่งชาติจึงมีขอบเขตที่ชัดเจนและการประกาศไม่พร้อมกัน

ปี ๒๕๑๕ (๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕) ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ โดยมีเจตนาว่าประชาชนซึ่งครอบครองที่ดินและได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้น และได้ปฏิบัติตามกฎหมายโดยแจ้งการครอบครองไว้แล้วมาเป็นเวลากว่าสิบห้าปี ยังไม่ได้รับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไว้เป็นหลักฐานสำหรับแสดงสิทธิในที่ดินของตน ทำให้เกิดกรณีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินและเขตที่ดินข้างเคียง จึงเห็นสมควรให้ทางราชการสามารถออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยแจ้งให้มีการเดินสำรวจออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ด้วยการสำรวจทางอากาศ ในเขตท้องที่ซึ่งจะได้ประกาศเป็นแห่งๆไป ขณะเดียวกันจะได้ทำการเดินสำรวจเพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับที่ดินที่มีผู้ครอบครองและทำประโยชน์อยู่แล้ว แต่ไม่ได้แจ้งการครอบครอง รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันมิให้มีการบุกรุกที่ดินของรัฐด้วย

ปี ๒๕๑๘ มีการตราพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ เพื่อที่รัฐจะได้นำเอาที่ดินของรัฐที่เหมาะสมไปจัดสรรให้ประชาชนได้ทำประโยชน์ โดยจะต้องมีการกำหนดพื้นที่ก่อนที่จะประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดยส่วนใหญ่จะมีการประกาศในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ โดยออกกฎหมายยกเลิกเขตป่าสงวนแห่งชาติก่อน

จะเห็นได้ว่าที่ดินของรัฐโดยเฉพาะพื้นที่ป่าประเภทต่างๆ ได้ประกาศมาภายหลังจากการตราประมวลกฎหมายที่ดินทั้งสิ้น ฉะนั้นผู้ที่มีหลักฐาน ส.ค.๑ (ครอบครองและทำประโยชน์ก่อนปี ๒๕๑๗) จึงเป็นผู้ที่ได้สิทธิในที่ดิน หากพื้นที่เหล่านั้นได้มีการประกาศเป็นเขตสงวนหวงห้ามในภายหลัง เพราะได้ทำประโยชน์มาก่อน เว้นแต่ที่ดินของรัฐบางประเภทที่อาจประกาศก่อนปี ๒๕๑๗ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่มีเจต ส.ค.๑ ไม่มีสิทธิจะครอบครองและทำประโยชน์

ปี ๒๕๑๙ - ๒๕๒๐ รัฐมีโครงการเดินสำรวจออก น.ส.๓ ก. ทั่วทั้งประเทศไทย โดยผู้ที่มีสิทธิที่จะออก น.ส.๓ ก. ได้ จะต้องสมัครสมทบตั้งขึ้น

ช่องทางที่ ๑ ผู้ที่มีหลักฐานที่ดินเดิม ไม่ว่าจะ เป็น ส.ค.๑ , ใบเหยียบย่ำ ; ตราจอง หรือเอกสารที่ดินเดิมที่รัฐเคยให้สิทธิ จะต้องนำมายื่นเพื่อออก น.ส.๓ ก. ถ้าพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นที่เขาหรือภูเขา สามารถออก น.ส.๓ ก. ได้ ถ้าออกแล้วสามารถจำหน่ายโอนได้เลย

ช่องทางที่ ๒ ผู้ที่ไม่มีหลักฐานที่ติดเดิม แต่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ ในที่ดิน ก่อนปี ๒๔๙๗ โดยในช่วงปีที่มีการเปิดโอกาสให้มาแจ้ง ส.ค.๑ นั้น บุคคลดังกล่าวมีแต่แจ้งการครอบครองไว้ ถ้าพื้นที่ดังกล่าวมีได้เป็นที่เขาหรือภูเขา ไม่ได้เป็นที่สงวนหวงห้าม หลังจากออก น.ส.๓ ก.แล้ว ก็สามารถจำหน่ายจ่ายโอนได้ เลยเช่นกัน

ช่องทางที่ ๓ ผู้ที่ทำประโยชน์หลังปี ๒๔๙๗ ซึ่งกลุ่มนี้จะไม่มหลักฐานที่ติดเดิม และเมื่อที่ดินไม่ได้ต้องห้ามตามกฎหมายที่จะออกเอกสารสิทธิ เช่น ไม่ได้เป็นที่เขา หรือภูเขา ไม่ได้เป็นที่สงวนหวงห้ามหรือที่ดินของรัฐประเภทอื่น ๆ ก็สามารถออก น.ส.๓ ก.ได้ แต่รัฐจะสัถักหลังห้ามโอน ๑๐ ปี ตามเงื่อนไขของกฎหมาย เพื่อให้ ผู้ครอบครองได้ทำประโยชน์ไปก่อนที่จะจำหน่ายให้กับผู้อื่นต่อไป

จากระยะเวลาตั้งแต่ ๒๔๙๗ จนถึง ๒๕๑๙ เป็นเวลาประมาณ ๒๐ ปี ประชาชนในประเทศเพิ่มจำนวนขึ้น ย่อมที่จะต้องใช้ประโยชน์ที่ดินมากขึ้น หลาย คนได้ทำประโยชน์มากกว่า ส.ค.๑ หรือบางคนแจ้งจำนวนเนื้อที่ใน ส.ค.๑ ไว้น้อย เพราะเกรงจะเสียภาษีมาก ประชาชนส่วนใหญ่เกรงว่าถ้าเอา ส.ค.๑ ไปแจ้ง กับเจ้าหน้าที่กองจะได้ น.ส.๓ ก. ที่มีเนื้อที่เท่ากับ ส.ค.๑ จึงได้เลือกช่องทางที่ ๓ คือช่องทางที่ไม่ต้องใช้หลักฐาน ส.ค.๑ เพราะจะได้เนื้อที่มากกว่า ส.ค.๑ และในสมัยนั้นราคาที่ดินก็ยังไม่สูงมาก ประชาชนไม่เดือดร้อนและก็ไม่คิดจะนำที่ดิน ไปขาย จึงเห็นว่าทางที่รัฐจะสัถักหลังห้ามโอน ๑๐ ปี ก็มีกระทบกระเทือน จากการสำรวจพบว่าเจ้าของที่ดินที่มีหลักฐาน (ส.ค.๑) และเลือกช่องทางที่ ๓ โดยไม่นำหลักฐานไปแสดงกับรัฐมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งตรงนี้เป็น จุดอ่อนที่เป็นช่องทางนำไปสู่การทุจริตในเวลาต่อมา เพราะโดยหลักการแล้วบุคคลที่มี หลักฐาน ส.ค.๑ จะต้องนำมาแสดงกับเจ้าหน้าที่ในการออกเอกสารสิทธิเพื่อชี้แจง และจำหน่ายออกจากทะเบียน แต่ประชาชนที่มีที่ดินมีหลักฐาน ส.ค.๑ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐ ออก น.ส.๓ ก. จากช่องทางที่ ๓ จึงไม่นำหลักฐาน ส.ค.๑ ไปแสดงกับ เจ้าหน้าที่เพื่อชี้แจงและจำหน่ายออกไป จึงทำให้ ส.ค.๑ ไม่ได้ถูกชี้แจงและไม่ได้ถูก จำหน่ายออกจากทะเบียนครอบครอง

ปี ๒๕๒๘ มิมติคณะรัฐมนตรี ประกาศนโยบายขยายป่าแม่แห่งชาติว่า ที่ดิน ที่มีความลาดชันเกิน ๓๕ เปอร์เซ็นต์ หรือประมาณ ๑๙ องศา ให้ถือว่าเป็นพื้นที่ป่า

ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๒๔ และห้ามออกเอกสารสิทธิ เหตุผลเนื่องจากพื้นที่เขา หรือภูเขาในประเทศไทยหลายพื้นที่ไม่ได้ถูกประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตสงวนหวงห้ามต่างๆ จึงได้มีการนำเรื่องความลาดชันมาพิจารณาให้เป็นพื้นที่ป่า ที่ต้องห้ามออกเอกสารสิทธิ

ปี ๒๕๓๕ มีการตราพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ เพื่อคุ้มครองและรักษาสัตว์ป่า โดยมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ซึ่งจัดเจนเป็นเขตรักษา สัตว์สัตว์ป่า เขตห้ามล่า ส่วนใหญ่จะมีการออกทับพื้นที่อุทยานแห่งชาติหรือป่าสงวน แห่งชาติ

ปี ๒๕๓๗ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งเมื่อรัฐได้ออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ.๒๕๓๗) โดยสาระสำคัญคือการอนุญาตให้ออกเอกสารสิทธิในพื้นที่เขาหรือภูเขา โดยผู้ที่จะสามารถออกได้จะต้องเป็นผู้มีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และในพื้นที่ที่เป็นเกาะ ผู้ที่จะขอเอกสารสิทธิจะต้องมี หลักฐานที่ติดเดิม นอกนั้นก็จะเป็นการต้องห้ามออกเอกสารสิทธิในที่สงวนหวงห้าม ต่างๆ และนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ เป็นต้นมา ก็เกิดการทุจริตเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าของที่ดินสูง มีการนำหลักฐาน ส.ค.๑ ของที่ดินแปลงอื่นมาอ้างออกบนภูเขา และเขตสงวนหวงห้ามฯ ต่างๆ ซึ่งเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่ที่ทุจริตจะนำ ส.ค.๑ ที่ประชาชนไม่ได้นำมาแสดงในปี ๒๕๑๙ ซึ่งก็เชื่อว่า ประชาชนไม่มาตามแล้วเพราะได้รับเอกสารสิทธิไปแล้ว มาอ้างออกในพื้นที่เขาและ ที่สงวนหวงห้ามดังกล่าวซึ่งเป็นที่ดินคนละตำแหน่งกับ ส.ค.๑ หรือที่เรียกว่า ส.ค.๑ บิน เกิดความเสียหายกับรัฐอย่างกว้างขวาง ทำให้หน่วยงานราชการต่างๆ ต้องเข้ามา ตรวจสอบและเป็นคนตีความมากมายจนถึงปัจจุบัน

ปี ๒๕๔๔ มีโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ซึ่งได้เกิดโครงการเดินสำรวจออก โฉนดที่ดินในหลายพื้นที่ของประเทศ มีการตั้งศูนย์เดินสำรวจออกโฉนดที่ดินหลาย แห่ง และพบว่าในโครงการดังกล่าวเจ้าหน้าที่จะเน้นพื้นที่ที่มีอยู่ในเขตป่าสงวน อุทยานแห่งชาติ หรือเขตสงวนหวงห้ามประเภทอื่น แต่สิ่งที่ได้ตรวจสอบคือการไป ออกโฉนดในพื้นที่ที่เป็นที่เขาหรือภูเขา ซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ.๒๕๓๗)

ฉะนั้นในการมองปัญหาที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยจึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่ใช้ประกอบการ
 ดำเนินการในโครงการประชารัฐ เมื่อวิเคราะห์ถึงต้นเหตุของปัญหา ซึ่งเราทราบดีว่า
 การออกเอกสารสิทธิในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติหรืออุทยานแห่งชาติ จำเป็นที่จะต้อง
 หลักฐาน ส.ค.๑ มาเป็นหลักฐานในการออกเอกสารสิทธิ เพราะเป็นที่รัฐ
 ใต้สิทธิที่ประชาชนก่อนที่จะมีการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติและอุทยาน
 แห่งชาติ จึงเป็นหลักฐานชิ้นเดียวที่สามารถออกในพื้นที่ตั้งกล่าวได้ อีกทั้งในอดีต
 ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ถึง ๒๕๓๗ ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิในที่เขาหรือภูเขาได้ เนื่องจาก
 กฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๔๗) ได้ห้ามไว้ แต่ได้มีการแก้ไขเป็นกฎกระทรวง
 ฉบับที่ ๔๓ ในปี พ.ศ.๒๕๓๗ ให้สามารถออกเอกสารสิทธิในเขาหรือภูเขาได้
 หากเป็นพื้นที่ที่มีการแจ้งการครอบครองไว้โดยชอบด้วยกฎหมาย นั่นก็คือผู้ใดที่แจ้ง
 ส.ค.๑ ไว้ในพื้นที่เขาหรือภูเขาก็สามารถนำเอาหลักฐานดังกล่าวมาอ้างออกเอกสาร
 สิทธิได้ และตั้งแต่ที่กฎกระทรวงดังกล่าวประกาศใช้ ก็เกิดกระบวนการทุจริตนำเอา
 ส.ค.๑ ที่ไม่ได้ถูกขีดฆ่าจำหน่ายในการออก น.ส.๓ ก.ตามโครงการดินสำรวจปี ๒๕๑๙
 - ๒๕๒๐ มาอ้างออกในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติที่เขาหรือภูเขา
 พื้นที่ของรัฐถูกเอกชนทำการยึด บางรายนำเอาไปจำหน่ายจ่ายโอน บางรายนำเข้า
 กู้เงินกับสถาบันการเงิน และมีกรณีตัดไม้ทำลายป่า สร้างความเสียหายให้กับรัฐและ
 ประชาชนอย่างมากศาล

๓.แนวคิดในการแก้ปัญหาการบุกรุกอุทยานแห่งชาติลือลือมาถ้อยยืน

เมื่อเราทราบดีว่าการออกเอกสารสิทธิในพื้นที่อุทยานแห่งชาติลือลือมาถ้อยยืน
 ใช้หลักฐาน ส.ค.๑ เป็นหลักฐานในการออกเอกสารสิทธิในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นไป
 ตามเงื่อนไขของกฎหมายที่ดินและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง หากเราสามารถตรวจสอบ
 ส.ค.๑ ในตำบลและหมู่บ้านที่เป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติลือลือมาถ้อยยืน และทำให้ ส.ค.๑
 ในพื้นที่นั้นเป็น ๐ ปัญหาในการออกเอกสารสิทธิในพื้นที่ทั้งหมดไป จึงได้ตั้งสมมติฐานว่า
 สิ่งที่ได้จากการตรวจสอบจะพบว่า

๑. มีการออกเอกสารสิทธิไปแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น น.ส.๓ ก. ที่ออกในปี
 ๒๕๑๙ - ๒๕๒๐ ในโครงการดินสำรวจ หรืออาจออกโฉนดที่ดินไปแล้ว ไม่น่าจะ
 น้อยกว่า ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ของจำนวน ส.ค.๑ ที่ยังไม่ถูกขีดฆ่าหรือจำหน่าย

๒. อยู่ระหว่างการยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต
 สาขาลาด

๓. ยังไม่มีการออกเอกสารสิทธิ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า เมื่อมีการเปลี่ยนมือจาก
 ผู้ครอบครองเดิม มาเป็นผู้ครอบครองรายใหม่ ทำให้เอกสาร ส.ค.๑ สูญหาย และ
 ไม่สามารถติดตามจากหน่วยงานราชการได้ ซึ่งไม่น่าจะมีจำนวนมากกว่า ๓๐
 เปอร์เซ็นต์ เราก็นำ ส.ค.๑ ดังกล่าวมามอบให้กับประชาชนที่มีสิทธิในพื้นที่นั้นแปลง
 นั้นเพื่อนำเอาไปออกเป็นโฉนดที่ดินต่อไป ซึ่งราคาที่ดินมีมูลค่าในพื้นที่อำเภอกลาง
 จังหวัดภูเก็ต มีความแตกต่างจากที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หลายเท่า ฉะนั้นจึงเชื่อว่า
 ประชาชนที่จะได้รับ ส.ค.๑ ในโครงการย่อมจะนำหลักฐานดังกล่าวไปขอออกโฉนด
 ที่ดินอย่างแน่นอน

ผลของการดำเนินการทั้ง ๓ ประการ จะทำให้สามารถจำหน่าย ส.ค.๑
 ที่ยังไม่ถูกขีดฆ่าออกไปจากทะเบียนครอบครอง หรือขีดฆ่า ส.ค.๑ ฉบับดังกล่าวไปได้
 และในที่สุดจะทำให้ทะเบียนครอบครอง ส.ค.๑ จะมีช่องว่างหลงเหลืออีก นั่นก็คือ
 มีการใช้ ส.ค.๑ ทุกฉบับในหมู่พื้นที่ที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติลือลือมาถ้อยยืนแล้ว
 เมื่อ ส.ค.๑ เป็น ๐ ก็จะไม่มีการนำเอา ส.ค.๑ มาอ้างออกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ
 ลือลือมาถ้อยยืนอีกต่อไป

๔.วัตถุประสงค์ของโครงการ

- ๑. เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตของข้าราชการ
- ๒. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
- ๓. เพื่อเป็นการคืนสิทธิให้กับประชาชนที่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายอันเป็นประโยชน์สุขของประชาชนตามพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “ เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ”

๕. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ผลผลิต : บอกรับการนำ ส.ค. ๑ ไปใช้ในการออกเอกสารสิทธิในที่ดินของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยมีขอบ และตำแหน่งที่ดินกับผู้นำ ส.ค. ๑ ของผู้โอนไปแบบอ้างอิงในการออกเอกสารสิทธิในพื้นที่ดินทางสาม

ผลสัมฤทธิ์ : ศูนย์ช่วยเหลือผู้ถูกหนี้ยและประชาชนที่ได้รับความไม่เป็นธรรมกระทรวงยุติธรรมและ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถพัฒนาระบบราชการหรือปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดผลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ดินของรัฐ ซึ่งมีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๖. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

คณะทำงานฯ จะดำเนินการจัดสัมมนาภายในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ - เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

๗. ขั้นตอนการดำเนินงาน

โครงการนี้เป็นกรดำเนินการโดยความร่วมมือของภาคประชาชนและภาครัฐ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้อมูลท้องถิ่น ถูกตรวจสอบโดยประชาชน ซึ่งหากมีผู้มาก่อการทุจริตอีก จะทำให้ประชาชนในพื้นที่ทราบทั่วกันในพื้นที่ดังกล่าวไม่มี ส.ค.๑ ที่จะออกมาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถอีกแล้ว เพราะพวกเขาเป็นผู้ทำการตรวจสอบ และฐานข้อมูลของการตรวจสอบจะถูกนำไปเก็บไว้ที่หลายภาคส่วน เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนได้มีการสอบทานกันเอง ซึ่งจะช่วยให้การทุจริตดำเนินการได้ยากขึ้น ฉะนั้นจึงมีการเตรียมการในเรื่องต่างๆ ก่อนที่จะเริ่มโครงการดังนี้

๑. การเตรียมบุคลากร

๑.๑ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ที่ตรวจสอบ เราเลือกเวลาในการตรวจสอบในช่วงที่นักเรียนปิดเทอม ซึ่งไม่กระทบกับการเรียนการสอน และการสอบ โดยขอความร่วมมือจากโรงเรียนเมืองถลาง และโรงเรียนเชิงทะเลวิทยาคม เหตุผลที่เลือกให้นักเรียนมาเป็นผู้ตรวจสอบ เนื่องจาก การถ่ายทอดวิธีการตรวจสอบจะสามารถถ่ายทอดให้เข้าใจได้ง่ายกว่าประชาชนทั่วไป

ทั้งภาษาและวิธีการสื่อสาร นอกจากนี้นักเรียนยังเป็นลูกหลานของคนในพื้นที่ที่จะตรวจสอบ ย่อมจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ในฐานะลูกหลานของพวกเขา และการใช้ภาษาท้องถิ่นจะเป็นกันเองและเข้าใจง่ายกว่าภาษากลาง อีกทั้งการปลูกฝังให้นักเรียนเข้าใจถึงบทบาทภารกิจว่าเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของแผ่นดิน ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือประชาชนและรักสภาพพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถให้เป็นสมบัติของคนภูเก็ตและประชาชนทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑.๒ คนเฒ่าคนแก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ซึ่งเป็นผู้รู้จักคนในพื้นที่เป็นอย่างดี จะทำหน้าที่ในการพานักเรียนไปพบกับบุคคลเป้าหมายให้นักเรียนได้ทำการซักถามบุคคลดังกล่าวเกี่ยวกับตำแหน่งที่ดินตาม ส.ค.๑ ที่ตรวจสอบ บุคคลดังกล่าวจะทำหน้าที่ช่วยเหลือนักเรียนในการตรวจสอบ และอาจอยู่ในฐานะเป็นผู้ตรวจสอบเอง ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

๑.๓ ประชาชนจากศูนย์เรียนรู้เพื่ออำนาวยุติธรรมให้กับประชาชนอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบในโครงการดังกล่าวในพื้นที่อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา จะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับคณะทำงานตามข้อ ๑.๑ และ ๑.๒

๑.๔ คณะทำงานศูนย์ช่วยเหลือผู้ถูกหนี้ยและประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรม และเจ้าหน้าที่สำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม กรมสอบสวนคดีพิเศษ จะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับชุดตรวจสอบตามลำดับที่ ๑.๑ และ ๑.๒ ถ่ายทอดวิธีการตรวจสอบ การซักถาม เมื่อพบตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินแล้วก็จะทำหน้าที่ในการตรวจสอบซ้ำด้วยการใช้เครื่องมือกำหนดทิศทางดาวเทียม และนำคำคำแหน่งมาตรวจสอบในฐานระบบ น.ส.๓ ก. และ โฉนดที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง อันจะทำให้แน่ใจว่าตำแหน่งที่ได้มีการตรวจสอบในพื้นที่มีความถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๑.๕ ข้าราชการจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น อุทยานแห่งชาติสิรินาถ ยุติธรรมจังหวัดภูเก็ต ฝ่ายปกครอง และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จะทำหน้าที่มาช่วย

ตรวจสอบร่วมกับคณะทำงานตามข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ เพื่อสร้างสมประสบการณ์ เพื่อนำไปถ่ายทอดและดำเนินการเพื่อแก้ไขกฎหมายในพื้นที่ต่อไป

๒. การเตรียมข้อมูล

๒.๑ ตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นพื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ อยู่ที่บ้านคลองทะเลและหมู่ ๒ ซึ่งจากการตรวจสอบจากอุทยานแห่งชาติสิรินาถพบว่า มีที่ตั้ง ดังนี้

ตำบลสาขลา	ประกอบด้วย หมู่ที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔
ตำบลเชิงทะเล	ประกอบด้วย หมู่ที่ ๔
ตำบลไม้ขาว	ประกอบด้วย หมู่ที่ ๔
ตำบลเทพกระษัตรี	ประกอบด้วย หมู่ที่ ๓

จากนั้นได้ขอข้อมูลทะเบียนครอบครัวของหมู่ และตำบลดังกล่าว มาตรวจสอบทุกหมู่ และคัดกรองว่ามี ส.ค.๑ ฉบับใด ที่ยังไม่ได้ถูกจำหน่ายออกจากทะเบียนครอบครัวองดังกล่าว ซึ่งก็ได้พบข้อมูลดังนี้

ตำบลสาขลา

หมู่ที่ ๑ จำนวน ๘๔ ฉบับ
หมู่ที่ ๒ จำนวน ๑๐ ฉบับ
หมู่ที่ ๓ จำนวน ๑๗๓ ฉบับ
หมู่ที่ ๔ จำนวน ๒๘ ฉบับ

ตำบลเชิงทะเล

หมู่ที่ ๔ จำนวน ๘๖ ฉบับ

ตำบลไม้ขาว

หมู่ที่ ๔ จำนวน ๑๐๙ ฉบับ

ตำบลเทพกระษัตรี

หมู่ที่ ๓ จำนวน ๑๓๗ ฉบับ
รวม ส.ค.๑ ที่จะต้องตรวจสอบจำนวนทั้งสิ้น ๖๒๗ ฉบับ

๒.๒ ดำเนินการคัดถ่ายเอกสาร ส.ค.๑ จำนวน ฉบับ จากสำนักงาน ที่ตั้งจังหวัดภูเก็ต สาขาถลาง เพื่อนำมาตรวจสอบในโครงการประจักษ์รัฐดังกล่าว

๒.๓ ดำเนินการคัดถ่ายเอกสารทะเบียน น.ส.๓ ก. หรือ (น.ส.๘) และระวางภาพถ่ายทางอากาศ (น.ส.๓ ก.) และระวางโฉนด เพื่อนำมาใช้ประกอบการสอบสวน การตรวจสอบของประชาชน

๒.๔ ขอข้อมูลรูปแบบ น.ส.๓ ก. และ โฉนดที่ดิน ในระบบสารสนเทศ ทางภูมิศาสตร์ เพื่อนำค่าพิกัดดาวเทียมที่จับพิกัดมาค้นหาสอบทานในระบบข้อมูลดังกล่าวเพื่อความถูกต้องแม่นยำต่อไป

๓. การเตรียมอุปกรณ์

๓.๑ เครื่องมือจับพิกัดทางดาวเทียม (GPS) เพื่อทำการจับพิกัดดาวเทียม เมื่อคณะทำงานภาคประชาชนทำการตรวจพบตำแหน่งที่น่าเชื่อว่าเป็นตำแหน่งของ ส.ค.๑

๓.๒ เข็มทิศ เพื่อให้คณะทำงานที่ลงพื้นที่ได้ตรวจสอบทิศของที่ดินแปลงข้างเคียงซึ่งระบุไว้ในหลักฐาน ส.ค.๑ เพื่อใช้ในการตรวจสอบต่อไป

๓.๓ กระดาษหรือสมุด ปากกา เพื่อใช้ในการจกรายละเอียดในการตรวจสอบ

๔. การเตรียมงบประมาณ

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในงบประมาณของศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรม

๕. วิธีการตรวจสอบ

๕.๑ การถ่ายทอดความรู้และการจัดการข้อมูล ในวันเปิดโครงการ หลังจากที่มีพิธีเปิดเสร็จสิ้นแล้ว จะใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาที ในการให้ความรู้เรื่องสภาพปัญหาของการบุกรุกที่ดินในประเทศไทย หลังจากนั้นเสร็จแล้ว ก็จะทำการ

แยกกลุ่มหมู่และตำบล โดยมีเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษให้ความรู้แก่ครั้งหนึ่ง เพื่อความเข้าใจ จากนั้นจะนำข้อมูลที่จะต้องทำการตรวจสอบมาบริหารจัดการ โดยคณะทำงานซึ่งเป็นผู้นำท้องถื่นหรือคนในพื้นที่คนไหนที่แต่ละคนจะคัดเลือก รายชื่อผู้แจ้ง ส.ค.๑ ที่ตนรู้จัก และสามารถติดตามบุคคลดังกล่าวหรือหาข่าวได้ เพื่อที่จะทำให้การตรวจสอบรวดเร็วขึ้น โดยจะบริหารจัดการข้อมูลใหม่เฝ้าระวัง โดยเฉลี่ยใกล้เคียงกัน และนัดหมายวันเวลาและสถานที่ที่จะเริ่มทำการตรวจสอบ ในวันรุ่งขึ้นต่อไป

๕.๒ วิธีการตรวจสอบ

- เริ่มจากการอธิบายรายละเอียดใน ส.ค.๑ ว่าเป็นเอกสารที่แสดงให้เห็น ว่าพื้นที่ตาม ส.ค.๑ เป็นพื้นที่ที่มีการครอบครองและทำประโยชน์ก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ (วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ) และบุคคลที่สามารถทำการ ชักถามเพื่อให้ทราบตำแหน่งที่ตั้งของ ส.ค.๑ ได้มีดังนี้

- ๑) ผู้แจ้งการครอบครอง ส.ค.๑ หรือภรรยาหรือสมาชิกของผู้แจ้งการ ครอบครอง หรือ ทายาทของบุคคลดังกล่าว

๒) ผู้มีชื่อครอบครองและทำประโยชน์ที่ข้างเคียงที่ดิน ส.ค.๑ แปลงดังกล่าว ซึ่งใน ส.ค.๑ จะมีการระบุทิศทั้ง ๔ ด้านว่าติดกับที่ดินของผู้ใดและที่ดิน เหล่านั้นทำประโยชน์อะไร บุคคลที่มีชื่อดังกล่าวเป็นผู้รู้จักที่ดินแปลงที่ตรวจสอบ เป็นอย่างดี หากพบแต่ชื่อไม่มีนามสกุล ให้ไปตรวจสอบจากทะเบียนครอบครองที่ดิน ก็จะทราบทั้งชื่อและนามสกุล

๓) บุคคลที่ลงนามในท้าย ส.ค.๑ เป็นพยาน ซึ่งบุคคลดังกล่าว เป็นผู้รู้จักที่ดินแปลงที่จะตรวจสอบเป็นอย่างดี ซึ่งอาจเป็นผู้ที่มีที่ดินอยู่แปลงข้างเคียง ส.ค.๑ ก็ได้

จากนั้นให้คณะทำงานที่ปรึกษานั้น ผู้ใหญ่บ้าน หรือคนเฒ่าคนแก่ในพื้นที่ เป็นผู้นำคณะทำงานในแต่ละพื้นที่ไปพบบุคคลเฝ้าหมายดังกล่าวข้างต้น และเมื่อพบ ตัวบุคคลแล้ว นักเรียนจะทำการชักถามรายละเอียดจากบุคคลดังกล่าวต่อไป

- การชักถามจะเริ่มจากการนำเอาเอกสาร ส.ค.๑ มาชักถาม โดยผู้แจ้ง การครอบครอง ส.ค.๑ อาจครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินหลายแปลง ในหมู่เดียวกัน จึงควรเริ่มคำถาม ดังนี้

- ที่ดินของผู้แจ้งการครอบครอง ส.ค.๑ ในหมู่ที่จะทำการ ตรวจสอบมีทั้งหมดกี่แปลง ถ้ามีเพียงแปลงเดียวก็อาจตรวจสอบง่าย แต่หากมี หลายแปลง เช่น ๒ แปลง หรือ ๓ แปลง ก็จะต้องคำถามต่อไป

- หากที่ดินมี ๒ แปลง หรือ ๓ แปลง ให้ดูที่ลักษณะการทำ ประโยชน์ตาม ส.ค.๑ ว่ามีการทำประโยชน์อะไร เช่น ทำนา ทำสวนมะพร้าว สวนยางพารา ปศุกรรมว่างหิมพามาต์ เป็นที่อยู่อาศัย หรือระบุลักษณะการทำประโยชน์ อย่างเป็นอื่น ซึ่งการทำประโยชน์ดังกล่าวให้ระลึกเสมอว่าเป็นการทำประโยชน์เมื่อ ปี ๒๕๕๗ ไม่ใช่ปัจจุบัน ฉะนั้นหากไปยังจุดที่ชาวบ้านชี้แล้วพบว่ามีลักษณะ การทำประโยชน์แตกต่างกับที่ระบุใน ส.ค.๑ อย่าคิดว่าเป็นคนละแปลงกัน เช่น เมื่อปี ๒๕๕๗ เป็นบ้านพักอาศัย ปัจจุบันอาจไม่มีบ้านพักและเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ เป็นทำนา หรือทำสวนผลไม้ สวนยางพารา แล้วแต่กรณี เพราะเขาอาจมี การเปลี่ยนแปลงการทำประโยชน์ก็ได้ ฉะนั้นต้องถามว่าในพื้นที่หมู่..... ผู้แจ้ง การครอบครอง ส.ค.๑ ทำนาแปลงใด (หรือทำสวน หรือบ้านพัก แล้วแต่กรณี) ตามที่ปรากฏในเอกสาร ส.ค.๑) ซึ่งเป็นการทำประโยชน์ในปี ๒๕๕๗ เมื่อผู้ถูก ชักถามได้รับคำถามดังกล่าว ก็จะไปถึงในอดีตว่าที่ดินแปลงใดที่มีการทำประโยชน์ ตามสภาพการทำประโยชน์ที่ระบุใน ส.ค.๑ ซึ่งลักษณะการทำประโยชน์ในอดีต หากมี ที่ดินหลายแปลง ส่วนใหญ่จะมีการทำประโยชน์ที่แตกต่างกัน ซึ่งหากมี การทำประโยชน์แตกต่างกัน เราจะก็จะสามารถตีแปลงอื่นๆ ที่ไม่มีการทำประโยชน์ ตามที่ระบุใน ส.ค.๑ ออกไป ทำให้การตรวจสอบแคบเข้าไปอีก สมมติว่าพื้นที่ทำ ประโยชน์เป็นส่วนยางพารา และที่ดินของผู้แจ้งการครอบครองมี ๓ แปลง ในหมู่ดังกล่าว เมื่อผู้ถูกชักถามรับทราบว่าพื้นที่เราจะตรวจสอบเป็นส่วนยางพารา ก็อาจจะเหลือเพียง ๒ แปลง อีก ๑ แปลงอาจเป็นส่วนพื้กออาศัยหรือทำนา เป็นต้น เมื่อเหลือสวนยางพารา ๒ แปลง แล้ว เราก็จะเริ่มถามแปลงข้างเคียง โดยให้คำถาม ที่ละด้าน เช่น ทิศเหนือ ให้ถามว่าที่ดินด้านทิศเหนือ เมื่อปี ๒๕๕๗ ติดต่อกับที่ดิน ของผู้ใด และไล่เรียงไปทีละด้านจนครบ ถ้าผู้ถูกชักถามสามารถตอบคำถามได้ เราก็จะดูว่าที่ดินแปลงใดใน ๒ แปลง มีเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงตรงกับ ผู้ถูกชักถามตอบมา ให้พึงระลึกเสมอว่า ที่ดินแต่ละแปลงในหมู่เดียวกันจะมีเจ้าของ ที่ดินแปลงข้างเคียงไม่ซ้ำกัน สิ่งสำคัญคืออย่าใช้คำถามนำ เช่น ถามว่าที่ดินด้าน

ทิศเหนือติดกับที่ดินของนายแดง ปานเทพ หรือไม่มี ซึ่งไม่ควรใช้คำถามอย่างนี้เพราะจะทำให้ผู้ถูกซักถามไม่ได้ใช้ความคิดในการตอบคำถาม ควรจะใช้คำถามเปิดเพื่อให้ผู้ถูกซักถามตอบ คือ ที่ดินด้านทิศเหนือติดกับที่ดินของผู้ใด เป็นต้น

- เมื่อผู้ถูกซักถามชี้ตำแหน่งที่ดินแปลงที่ทำการตรวจสอบแล้ว หากพบว่ามีการออกเอกสารสิทธิไปแล้ว ก็ให้ทำการเก็บหลักฐานแปลงที่ตรวจสอบและแปลงข้างเคียงให้ครบทุกด้านหรือใหม่แก่ที่สุด พร้อมกับซักถามเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงว่าที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นที่ดินของนายนาง ซึ่งปรากฏชื่อใน ส.ค.๑ แปลงที่ตรวจสอบหรือไม่ หรือบุคคลดังกล่าวเคยเป็นเจ้าของที่ดินหรือไม่ อย่างไรก็ตามหากแปลงที่ตรวจสอบและแปลงข้างเคียงมีการออกเอกสารสิทธิแล้ว ในภาพถ่ายหน้าโฉนดหรือ น.ส.๓ ก. แล้วแต่กรณีด้วยก็ต้องจากโทรศัพท์มือถือ ให้ถ่ายภาพจากเครื่องมืออื่นที่เจ้าหน้าที่จัดเตรียมไว้ เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบต่อไป

- จัดทำบันทึกการตรวจสอบตามแบบที่ได้จัดทำขึ้นไว้เพื่อเป็นการสรุปผลการตรวจสอบเบื้องต้น
- เมื่อผู้ถูกซักถามนำชี้แล้ว ก็ให้เจ้าหน้าที่ประจำชุดถ่ายภาพการนำชี้ดังกล่าวและจับภาพทิศทางตามแบบที่ทำการตรวจสอบต่อไป
- กรณีที่ยังไม่ได้ออกเอกสารสิทธิ แนะนำให้ผู้มีสิทธิในที่ดินดำเนินการ ดังนี้

- สำเนา ส.ค.๑ จากคณะทำงานนำไปให้สำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง ทำการรับรองความถูกต้อง
  - เขียนคำขอออกโฉนดที่ดินตามแบบที่กรมที่ดินกำหนด โดยคณะทำงานควรเตรียมแบบฟอร์มคำขอออกโฉนดที่ดิน พร้อมแนะนำการเขียนให้กับผู้มีสิทธิในที่ดิน และทำการสำเนาเอกสารเก็บไว้เป็นหลักฐานเพื่อที่จะให้ทราบว่ามีสิทธิใน ส.ค.๑ ฉบับดังกล่าวหรือไม่และตำแหน่งที่ดินใน ส.ค.๑ อยู่เท่าใด
  - การดำเนินการดังกล่าวถือว่าเป็นการตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว
๑. แปลง จากนั้นก็ให้ดำเนินการตรวจสอบในพื้นที่แปลงอื่นๆ ต่อไป และทำต่อไปจนครบทุกแปลง

- เมื่อเสร็จสิ้นการตรวจสอบแต่ละวัน คณะทำงานจะนำข้อมูลที่ได้ลงภาคสนามและค่าพิกัดที่เก็บของแต่ละแปลงมาตรวจสอบกับฐานข้อมูลที่เตรียมไว้ที่ฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ และจากข้อมูลทะเบียน น.ส.๓ ก. หรือข้อมูลทะเบียนอื่นๆ ของสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

- ระหว่างการดำเนินการอาจเกิดปัญหาในหลายเรื่อง เพื่อเป็นการไม่กระทบต่อเวลาการตรวจสอบของคณะทำงาน จึงได้จัดคณะกรรปกรศึกษากรณีปัญหาขึ้นที่สำนักงานอุทยานแห่งชาติสิรินาถ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดิน อันจะทำให้คณะทำงานสามารถตรวจสอบแปลงอื่นๆ ต่อไปได้โดยไม่ต้องใช้เวลากับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

- คณะทำงานจะสรุปผลการตรวจสอบโดยละเอียดอีกครั้ง และจะทำข้อสรุปต่างๆ เสนอต่อทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง เพื่อให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ๑) สำหรับแปลงที่ดินที่ได้ออกเอกสารสิทธิไปแล้ว ให้ตรวจสอบข้อมูลที่ดินะทำงานตรวจสอบว่า ตำแหน่ง ส.ค.๑ ที่ได้ออกเอกสารสิทธิไปแล้วถูกต้องหรือไม่ หากถูกต้องให้ดำเนินการจำหน่ายออกจากทะเบียน ส.ค.๑
- ๒) สำหรับแปลงที่ดินที่ยังไม่ได้ออกเอกสารสิทธิ ให้รับคำขอออกโฉนดที่ดินและดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้กับผู้ขอต่อไป

กรณีทั้งสองส่วนหากสามารถดำเนินการได้ทั้งหมด จะทำให้ทะเบียน ส.ค.๑ ที่อยู่ในพื้นที่นั้นเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติสิรินาถถูกจำหน่ายออกจากทะเบียนครบบรรทุก และจะไม่มีหลักฐาน ส.ค.๑ มาอ้างออกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถอีกต่อไป

๕.๓ เมื่อทุกฝ่ายได้ตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว ก็ควรจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (โดยอุทยานแห่งชาติสิรินาถ) และ กรมที่ดิน (โดยสำนักงานที่ดินจังหวัดภูเก็ต สาขากลาง) เพื่อยืนยันว่าพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถไม่มีหลักฐาน ส.ค.๑ มาอ้างออกอีกต่อไป เพราะได้มีการตรวจสอบจนครบหมดแล้ว อันเป็นการป้องกันการบุกรุกทำลายการออกเอกสารสิทธิอย่างยั่งยืน

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ประชาชนสามารถตรวจสอบ แบบ สค.๑ ในที่ดินที่มีอยู่ได้อย่างถูกต้อง
๒. ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่กล้ากระทำความผิดในการออกเอกสารสิทธิแปลงที่ดิน
๓. สามารถป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. ประชาชนได้รับความเป็นธรรมในสิทธิที่ดินทำกินของตน ซึ่งเป็นสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย
๕. ได้รูปแบบการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐแบบยั่งยืน เพื่อนำไปใช้กับพื้นที่ต่อไป

๙. ความหมายของคำในเรื่องที่ดิน

คำว่า “ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินโดยทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย “ที่ดิน” นี้ หมายถึงพื้นดินโดยทั่วไปบนพื้นผิวโลกไม่ว่าที่ดินนั้นจะเป็นที่ดินชนิดใด จะอยู่เหนือน้ำหรือใต้น้ำ ก็ถือเป็นที่ดินทั้งสิ้น แต่ส่วนที่อยู่เหนือพื้นดินขึ้นไปหรือลึกลงไปจากพื้นผิวดินนั้น เราไม่ถือว่าเป็นที่ดิน แต่เป็นแดนกรรมสิทธิ์ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๕)

“ที่ดิน” จะแบ่งได้เป็นสองส่วน คือ

๑. ส่วนที่รัฐยินยอมให้ประชาชนยึดถือครอบครองและออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
๒. ส่วนที่รัฐสงวนหวงห้ามไว้

“สิทธิในที่ดิน” หมายความว่า กรรมสิทธิ์และให้หมายความรวมถึงสิทธิครอบครองด้วย สิทธิในที่ดินตามกฎหมายที่ดินแบ่งออกเป็น ๒ อย่าง

๑. กรรมสิทธิ์ หมายถึง บุคคลจะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้ จะต้องมีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน อันได้แก่ โฉนดที่ดิน ซึ่งออกตามประมวลกฎหมายที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๘

๒. สิทธิครอบครอง หมายถึง สิทธิครอบครองในฐานะเป็นเจ้าของที่ดิน โดยรัฐยังไม่ได้ออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้ บุคคลที่เข้าครอบครองและทำประโยชน์ จะมีเพียงสิทธิครอบครอง การแย่งการครอบครอง การส่งมอบการครอบครองกัน จะต้องเป็นไปตามหลักที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๔ ทรัพย์สิน ลักษณะ ๓ ว่าด้วยการครอบครอง

ส.ค.๑

เป็นแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งซึ่งแสดงว่า ผู้แจ้งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

๑. ผู้แจ้งต้องได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว

๒. การครอบครองและการทำประโยชน์ จะต้องมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ คือ ก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

๓. ที่ดินที่นำมาแจ้งนั้น จะต้องไม่เป็นที่หลวง ทางราชการ และการจะต้องไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน กล่าวคือ ยังไม่มีโฉนดที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง หรือตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว”

๔. การแจ้งการครอบครอง จะต้องแจ้งภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ ถ้าไม่แจ้งถือว่าเจตนาสละสิทธิครอบครอง เว้นแต่ผู้ราชการจังหวัดจะได้ออกคำสั่งฟ้องผู้เป็นเจ้าของที่ดินเป็นกรณีพิเศษ ตามมาตรา ๕ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ (ปัจจุบันได้มีการยกเลิกไปแล้ว ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖๖ ข้อ ๑)

การแจ้งการครอบครอง ส.ค.๑ เจ้าของที่ดินจะต้องกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของที่ดินแปลงนั้น ๆ ลงในแบบแจ้งการครอบครอง โดยผ่านการรับรองจากผู้ปกครองท้องที่เสร็จแล้วรวบรวมส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อนำไปลงทะเบียนการครอบครองที่ดิน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนแล้ว จะเก็บ ส.ค.๑ ตอนที่ ๑ ไว้ที่อำเภอท้องที่ ส่วนตอนที่ ๒ มอบให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ดินเก็บไว้

การจัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดิน ส.ค.๑ ทะเบียนนี้เก็บไว้เป็นหลักฐาน ที่ว่าการอำเภอ และให้คัดอีก ๑ ชุด เพื่อส่งเก็บรักษาไว้ยังกรมที่ดิน

ใบจอง

ใบจอง คือ หนังสือแสดงการยอมให้เช่าครอบครองที่ดินชั่วคราว การออกใบจองนั้นจะออกให้กับผู้ที่รับอนุญาตให้จับจองที่ดินตามมาตรา ๓๐ และ ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งเป็นการจัดที่ดินให้แก่ประชาชนเข้าอยู่อาศัยทำกิน

มีการจัดที่ดิน ๒ ลักษณะ คือ

๑.การจัดที่ดินผืนใหญ่ เป็นการจัดที่ดินตามมาตรา ๓๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ลักษณะของที่ดินที่จะนำมาจัด จะต้องเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันเมื่อตั้งตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ไร่ขึ้นไป

๒.การจัดที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อยทั่วไปกระจาย ตามมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

ในการจัดที่ดิน เมื่อได้จัดให้บุคคลใดเข้าอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหากินแล้วซึ่งพินที่ดินแปลงใด และบุคคลนั้นได้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน (ระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน) แล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะออกใบจองให้ยึดถือไว้เป็นหลักฐาน เมื่อผู้ถือใบจองได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นโดยปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขในระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชนแล้ว ก็สามารถนำใบจองมาขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้

หนังสือรับรองการทำประโยชน์

น.ส.๓

หนังสือการรับรองการทำประโยชน์ชนิดนี้ เป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป ซึ่งเป็นการออกเฉพาะราย ไม่มีการกำหนดตำแหน่งที่ดินลงในระวางรูปถ่ายทางอากาศ รูปแผนที่เป็นแผนที่รูปลอย นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอจะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออก น.ส.๓ ชนิดนี้

น.ส.๓ ก.

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ชนิดนี้ จะมีการออกให้เฉพาะในบริเวณที่มีรูปถ่ายทางอากาศแล้ว หนังสือประเภทนี้ออกโดยวิธีกำหนดตำแหน่งที่ดินลงในระวาง

รูปถ่ายทางอากาศ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ.๒๕๑๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๔๗

น.ส.๓ ข.

หนังสือรับรองการทำประโยชน์ชนิดนี้ มีวิธีการออกแบบเดียวกับการออกน.ส.๓ จะมีส่วนที่แตกต่างกันก็เฉพาะใช้สำหรับท้องที่ที่รัฐมนตรีได้ประกาศยกเลิกอำนาจของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๘ ซึ่งอำนาจดังกล่าวจะกลับมาเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานที่ดินตามกฎหมายที่ดิน

ที่ดินมือเปล่า

ที่ดินมือเปล่าไม่มีกฎหมายใดให้นิยามไว้ ไม่ว่าจะเป็นที่ดินมือเปล่าตามกฎหมายที่ดินหรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่นใด แต่ก็สามารถอธิบายได้จากความเห็นของนักนิติศาสตร์ที่ว่า

ที่ดินมือเปล่า คือ ที่ดินที่ยังไม่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ (โฉนดที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง ตราจองที่ตราว่า ได้ทำประโยชน์แล้ว) อยางหนึ่งอย่างใด

ที่ดินมือเปล่า คือ ที่ดินที่ผู้ขายสิทธิครอบครอง ยังไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์แบบโฉนด ที่ดินประเภทนี้อาจมีหนังสือแสดงสิทธิครอบครอง เช่น น.ส.๓ เป็นต้น [ประพันธ์ ทรัพย์แสง (ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง) กลังงข้อชายที่ดิน .พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ.๒๕๓๕ หน้า ๑๓๗ , กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ]

ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๒ บัญญัติว่า

“ที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดให้ถือว่าเป็นของรัฐ”

ที่ดินมือเปล่านั้นจะเป็นที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ใบจอง ใบเทียบย่อ ๆ ซึ่งเจ้าของที่ดินยึดถือครอบครองของตน ก็มีสิทธิครอบครองในที่ดินแปลงนั้น แต่กรรมสิทธิ์ในที่ดินมือเปล่านั้นยังเป็นของรัฐอยู่ ถึงแม้รัฐจะได้อำนาจเจ้าของกรรมสิทธิ์แต่เป็นในเรื่องของทางทฤษฎีมากกว่าเพราะรัฐเองก็ไม่ได้ใช้อำนาจแห่งความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ซึ่งได้เจ้าของที่ดินมือเปล่านั้นตามขอบใบจอง ครอบครองที่ดินแปลงนั้นต่อไป ยกเว้นแต่ถ้ารัฐมีความจำเป็นจะได้ที่ดินนั้นมาใช้ประโยชน์เพื่อการสาธารณะ การจำเป็นอันเป็นการป้องกันประเทศ ฯลฯ รัฐก็จะเวนคืนที่ดินแปลงนั้นได้ โดยอาศัยกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

ซึ่งจะทำให้ที่ดินมีมูลค่ากลับมาเป็นของรัฐอีกครึ่งหนึ่งได้ [รองศาสตราจารย์ศาสกร ชูณหอุไร (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) , คำอธิบายกฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง , พ.ศ.๒๕๓๖ หน้า ๒๖๕ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ]

โฉนดที่ดิน

เป็นหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินที่เจ้าของสามารถไต่ยืนยันสิทธิของตนต่อบุคคลทั่วไป เมื่อผู้ใดมีชื่อในโฉนดที่ดิน กฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นมีสิทธิที่กว่าคนอื่น ผู้ที่ได้แต่แย่งสิทธิผู้มีชื่อโฉนดที่ดิน จะต้องเป็นฝ่ายนำพยานหลักฐานมาสู้ให้ศาลเห็นเป็นอย่างอื่น

โฉนดแผนที่

เป็นชื่อโฉนดที่ดิน ที่ออกโดยอาศัยพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ร.ศ.๑๒๗

โฉนดตราจอง

เป็นชื่อโฉนดที่ดิน ซึ่งออกโดยอาศัยพระราชบัญญัติออกโฉนดตราจอง (ร.ศ. ๑๒๔) ซึ่งเปลี่ยนแปลงมาจากพระราชบัญญัติตราจองชั่วคราว ร.ศ.๑๒๑

ตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว”

ตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน(ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๘๗ ให้ผู้จับจองที่ดินซึ่งเจ้าหน้าที่ออก “ตราจอง” ให้มาแล้วแล้วมาขอคำรับรองการทำประโยชน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ คือ “ผู้ขอได้ทำที่ดินที่ขอรับรองจะเป็นประโยชน์อย่างมั่นคง” แล้วเจ้าหน้าที่ก็จะหมายเหตุไว้ในตราจองว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ว่าเป็นหลักฐาน

ประกาศกรมที่ดิน

เรื่อง คำแนะนำประชาชนกรณีนำ ส.ค.๑ มายื่นขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ภายหลังวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ โดยที่ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้บังคับ โดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่า ภายหลังวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ หากมีผู้นำหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) มาขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แต่ต่อเมื่อศาลยุติธรรมได้มีคำพิพากษาหรือ

คำสั่งที่สุดว่าผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ กรมที่ดิน จึงขอประกาศให้ผู้มีหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ที่ยังมีผู้นำ ส.ค.๑ ไปยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ทราบดังนี้

๑. ตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เป็นต้นไป หากเจ้าหน้าที่นำหลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ไปยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ที่สำนักงานที่ดินท้องที่ ที่ที่ดินตั้งอยู่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจรับคำขอดังกล่าวไว้ดำเนินการให้เจ้าของที่ดินได้ เพราะเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ผู้ขอจะต้องแสดงคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลยุติธรรมซึ่งประกอบคำขอด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่จะให้เจ้าของที่ดินยื่นคำร้องเพื่อขอคำแนะนำจากพนักงานที่ดินเกี่ยวกับกระบวนการของกฎหมายในการไปยื่นคำร้องต่อศาลเท่านั้น ซึ่งคำร้องดังกล่าวไม่ต้องชำระค่าขอเนื่องจากยังไม่ได้รับการยื่นคำขอ

๒. เมื่อยื่นคำร้องกับสำนักงานที่ดินแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะแนะนำให้เจ้าของที่ดินไปยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรมเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่า ผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับและนำคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลดังกล่าวมายื่นคำขอก่อโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในภายหลัง

๓. ในกระบวนการทางศาลนั้น ปกติจะเป็นหน้าที่ของเจ้าของที่ดินที่จะนำสืบให้ศาลเห็นว่าตนเองเป็นผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินตรงตามหลักฐาน ส.ค.๑ อย่างไรก็ตามก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

๔. คำใช้จ่ายในการดำเนินการทางศาล รวมถึงค่าใช้จ่ายในการพิสูจน์สิทธิและค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามกระบวนการนี้(ถ้ามี)เจ้าของที่ดินเป็นผู้ออก

๕. หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ยกคำร้องโดยเห็นว่าผู้นั้นมิได้เป็นผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว เจ้าของที่ดินไม่สามารถนำ ส.ค.๑ แปรผันไปยื่นคำขอก่อโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามที่เขียนคำร้องไว้ที่สำนักงานที่ดินตามข้อ ๑

๖. กรณีศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่สุดว่าผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งได้ครอบครองและทรัพย์สินนั้นคืนโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว ให้เจ้าของที่ดินนำคำพิพากษาหรือคำสั่งที่สุดของศาลนั้นไปแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานที่ดินที่ตนยื่นคำร้องตามข้อ ๑ พนักงานเจ้าหน้าที่จะให้เจ้าของที่ดินยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยมีกรณังวัดวางเงินมัดจำรังวัด และปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เช่นเช่นเช่นการขอรังวัดออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินทั่วไป

๗. กรณีการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน เข้าไปในพื้นที่เดิมนักงานเจ้าหน้าที่จะแนะนำให้ผู้เจ้าของที่ดินที่มีหลักฐาน ส.ค.๑ ไปยื่นคำร้องตามข้อ ๑ ที่สำนักงานที่ดินท้องที่ที่ดินตั้งอยู่ ซึ่งเจ้าของที่ดินต้องไปยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดว่าผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับเช่นเดียวกัน

ที่ราชพัสดุ

“ที่ราชพัสดุ” หมายถึง อสังหาริมทรัพย์อันเป็นที่พำนักของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่ ๑. ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้ว่านคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

๒. อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองร่วมกัน เช่นทางหลวง ทางน้ำ ทะเลสาบ

พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘

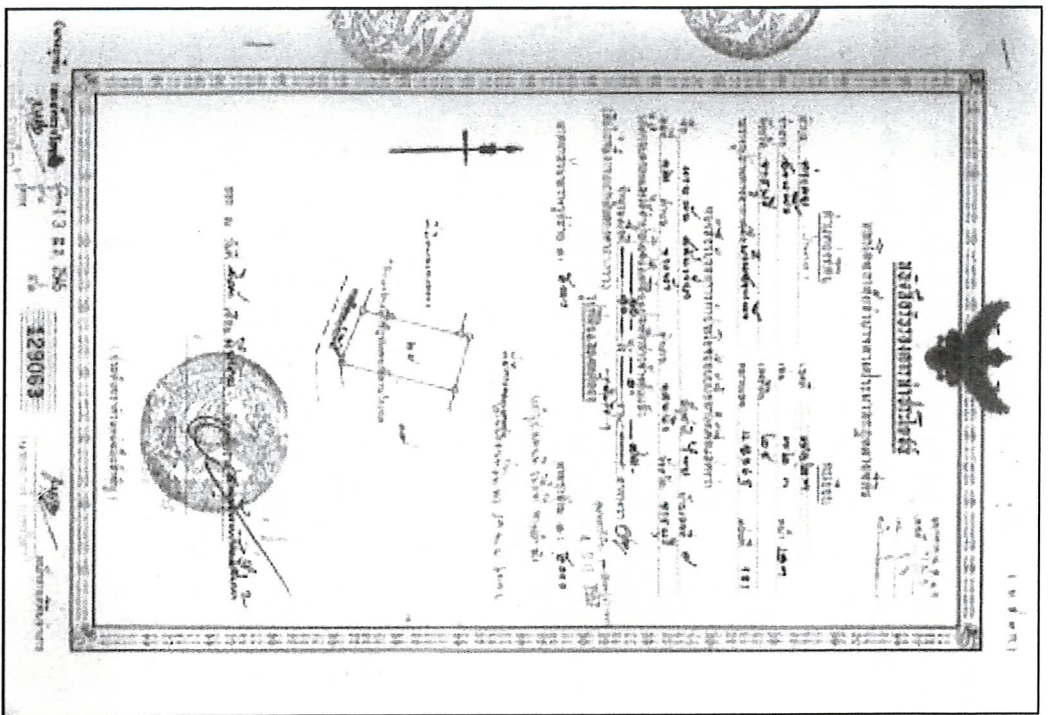
การปฏิรูปที่ดินในที่ดินของรัฐ หมายถึง การที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม(ส.ป.ก.) นำที่ดินของรัฐมาจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้เข้าตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) กำหนด

ที่ดินของรัฐ ได้แก่ ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติซึ่งคณะรัฐมนตรี มีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนเล็กใช้ร่วมกัน ที่ราชพัสดุที่กระทรวงการคลังให้ความยินยอมแล้ว ที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินที่จำแนกออกจากเขตป่าไม้ถาวร

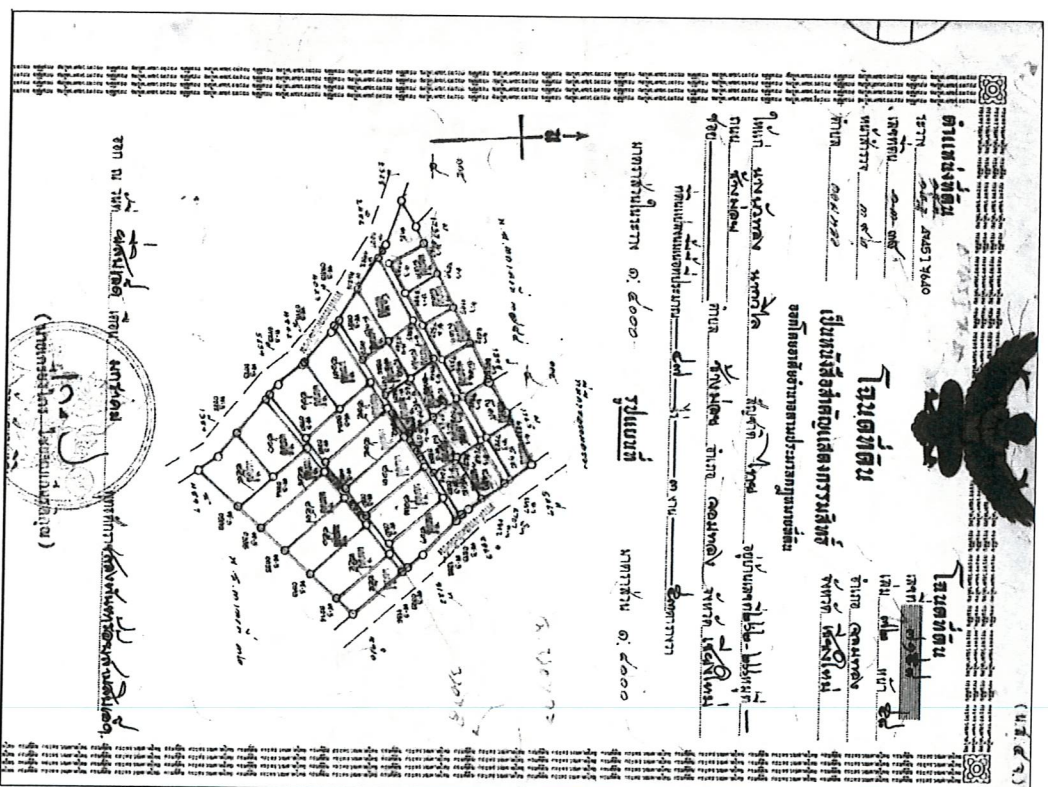
ผู้มีสิทธิเช่าที่ดิน ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๑. ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เป็นเกษตรกรที่แท้จริง โดยต้องเป็นผู้ไม่มีที่ดิน หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ
๒. ผู้ประสงค์ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ผู้ยากจน และต้องไม่มีอาชีพอื่นอันมีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ

ตัวอย่าง ส.ค.๑ (แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน)

ตัวอย่าง น.ส.๓ ก. (หนังสือรับรองการทำประโยชน์)

ตัวอย่าง โฉนดที่ดิน

แบบสำรวจต้นทุนที่ดิน

๑. รายละเอียด ส.ค.๑

๑.๑ ส.ค.๑ เลขที่..... หมู่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

๑.๒ ชื่อผู้ครอบครอง.....

๑.๓ การทำประโยชน์ในที่ดิน.....เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา

๒. รายละเอียดของเจ้าของที่ดินปัจจุบัน

๒.๑ ชื่อผู้ครอบครองปัจจุบัน.....อายุ.....ปี

๒.๒ ผู้ให้ข้อมูล.....เกี่ยวข้องกับอะไรกับผู้ที่ดิน ส.ค.๑.....ปี

๒.๓ ที่อยู่ปัจจุบัน.....เบอร์ติดต่อ.....

๒.๔ ประเภทการทำประโยชน์ปัจจุบัน ที่อยู่อาศัย ที่นา ไร่.....

สวน..... อื่นๆ.....

๒.๕ เขตที่ดินต่อไร่ปัจจุบัน

พื้นที่โฉนด.....

พื้นที่แจ้ง.....

พื้นที่ระบุออก.....

ทิศตะวันออก.....

ทิศตะวันตก.....

ตำแหน่งที่ดินแปลง E..... N.....

๓. ผลการตรวจสอบ

๓.๑ ที่ดินแปลงนี้เคยออกเอกสารสิทธิแล้วหรือไม่ ไม่เคย เคย

ออกเอกสารสิทธิแล้ว เป็นเอกสารสิทธิ์ประเภท น.ส.๓ น.ส.๓ก โฉนด

เลขที่.....เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา

(กรณีเอกสารสิทธิให้สำนักงานเอกสารสิทธิแปลงที่ดินและแปลงข้างเคียงทุกด้านแนบท้ายเอกสารฉบับนี้ด้วย)

(ลงชื่อ).....เจ้าของที่ดิน

(ลงชื่อ).....ผู้ตรวจสอบ/ภาคประชาชน

(ลงชื่อ).....ผู้ตรวจสอบ/ภาคประชาชน

(ลงชื่อ).....ผู้ตรวจสอบ/คณะทำงาน

ตัวอย่าง แบบสำรวจตำแหน่งที่ดิน

กำหนดออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน

พื้นที่.....เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

โฉนดเลขที่.....ปี.....

ตัวอย่าง คำขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดิน

โครงการคืนถิ่นและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ของรัฐ
อุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

หลักการและเหตุผล

การบุกเบิกที่ดินของรัฐมีสาเหตุจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและความต้องการครองที่ดินเพื่อประโยชน์ในการทำกินและแสวงหาผลประโยชน์ในที่ดินนั้นๆ ทำให้การบุกเบิกที่ดินของรัฐเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่สวนหวงห้าม ไม่ว่าจะเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า รวมถึงพื้นที่สาธารณะต่างๆ โดยผู้บุกเบิกซึ่งเป็นราษฎรที่มีฐานะยากจน และกลุ่มนายทุนฐานะร่ำรวย มีอิทธิพลของรัฐ อันเป็นสมบัติของชาติ จึงปัญหาดังกล่าวส่งผลให้พื้นที่อุดมสมบูรณ์ของป่าและที่ดินของรัฐที่สงวนหวงห้ามไว้ลดลง ระบบนิเวศและสภาพภูมิอากาศถูกทำลายจนเสียความสมดุล ด้วยเหตุนี้จึงได้มีพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เรื่องการปกป้องรักษาผืนป่าต้นน้ำและผืนแผ่นดินของชาติ เพื่อให้ข้าราชการและประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาผืนดิน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีรับพระราชเสาวนีย์ที่จะช่วยกันป้องกันการรุกพื้นที่ป่า สำหรับศูนย์ช่วยเหลืออุทยานและประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนกรณีการขออนุญาตและสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ได้เสนอพระราชเสาวนีย์ดังกล่าวว่าเป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินการตามภารกิจในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้มีการจัดทำโครงการคืนถิ่นและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและที่ดินของรัฐ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ขึ้นเพื่อป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยการนำ ส.ค.๑ ของราษฎรที่อยู่ในพื้นที่อื่นไปซื้อออกเอกสารสิทธิ์ในเขตอุทยานโดยชอบ และช่วยเหลือประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรมในสิทธิที่ดินทำกินของตน ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนที่เป็นโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

พื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นอีกหนึ่งในพื้นที่ที่ประสบปัญหาเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งตามข้อกฎหมายและระเบียบ กฎกระทรวง ของกรมที่ดิน ท้องถิ่นเป็นลักษณะที่ในการออกเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่หวงห้ามดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องยึดหลักฐานที่ต้นเดิม โดยเฉพาะหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) มาเป็นหลักฐานในการยื่นคำขอออกเอกสารสิทธิ์ จึงเกิดขบวนการทุจริต โดยการนำ ส.ค.๑ ของราษฎรที่ได้ออกเอกสารไปแล้วแต่ไม่ได้ใช้ ส.ค.๑ มาอ้าง จึงทำให้ไม่ได้ถูกยึดมาจำหน่ายออกากทะเบียน มาเป็นหลักฐานในการออกเอกสารสิทธิ์ในหวงห้าม ซึ่งเป็นที่ดินคนละตำแหน่งกับหรือที่เรียกว่า ส.ค.๑ ฉบับ และบางพื้นที่มีการทำลายเอกสารฉบับจริงและทำ ส.ค.๑ปลอมให้เข้ากับภูมิประเทศที่จะออกเอกสารสิทธิ์เพื่อใช้เข้ากับหลักเกณฑ์ของการออกเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่หวงห้าม ซึ่งบ่อยครั้งที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้เข้าไปทำการสอบสวนแล้วพบการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบได้ ประกอบกับกรมที่ดินมีนโยบายที่จะจัดการกับเอกสารเหล่านี้ให้หมดสิ้นไป โดยกำหนดให้ผู้ที่มีหลักฐานที่ต้นเดิมนำหลักฐานมายื่นขอออกโฉนดที่ดินภายใต้กฎหมายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และหลังจากนั้นผู้ที่นำเอกสารดังกล่าวมาขอออกโฉนดที่ดินจะต้องผ่านกระบวนการทางศาล แต่กรมที่ดินยังไม่มีภารกิจนำเงินจากเจ้าของ ส.ค.๑ หรือที่ยกมา นอก

/เอกสารสิทธิ์...

เอกสารสิทธิ์ในที่ดินของตน มีเพียงการประหารสัมพันธภาพกัน ซึ่งมีราษฎรหลายรายที่มารายว่าที่ดินของตนมีเอกสาร ส.ค.๑ มาก่อน และผู้ถือเอกสารสิทธิ์ไปแล้วนั้นมีความจำเป็นจะต้องติดตาม ส.ค.๑ อีก อีกทั้งไม่มีหน่วยงานใดของรัฐเข้าไปช่วยเหลือ ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐบางกลุ่มเห็นช่องทางในการกระทำการทุจริต โดยการนำ ส.ค.๑ ของบุคคลเหล่านั้นมาแอบอ้างในการออกเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่หวงห้าม ซึ่งหากไม่มีการแก้ไขอย่างเป็นระบบ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ อาจทำหน้าที่สอบสวนหาข้อเท็จจริงได้ยากขึ้น เนื่องจากพยานหลักฐาน และบุคคลที่ปรากฏชื่อใน ส.ค.๑ เสียชีวิตไปแล้ว และบุคคลที่ทราบประวัติการครอบครองดังกล่าวในปัจจุบันมีอายุไม่น้อยกว่า ๗๐ ปี ซึ่งหากยังไม่เร่งดำเนินการอาจก่อให้เกิดความเสียหายกับประเทศชาติอย่างยาก

ดังนั้น โครงการคืนถิ่นและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและที่ดินของรัฐ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต จึงเป็นอีกหนึ่งโครงการที่ศูนย์ช่วยเหลืออุทยานและประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศได้จัดทำขึ้น เพื่อการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองที่ดินและจัดทำแผนที่แนวเขต โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ ในกรณี ส.ค.๑ มอบให้กับเจ้าของที่ดินหรือทายาท เพื่อเข้าไปในการออกเอกสารสิทธิ์และป้องกันการนำ ส.ค.๑ ไปใช้ในทางมิชอบ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้พิจารณาว่า พื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการบุกรุกที่ดินสวนพวนพายน เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม มีพื้นที่ชายฝั่งทะเล และมีมูลค่าสูง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ต้องการของกลุ่มนายทุนทั้งในและต่างประเทศ และยังเป็นที่ที่กรมสอบสวนคดีพิเศษได้เข้าไปปฏิบัติงานอีกด้วย ซึ่งโครงการนี้จะมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐได้ในระดับหนึ่ง

วัตถุประสงค์

- ๑. เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตของข้าราชการ
- ๒. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
- ๓. เพื่อเป็นการคืนสิทธิให้กับประชาชนที่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นประโยชน์ของประชาชนตามพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ " เราจะต้องแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ผลผลิต : ป้องกันการนำ ส.ค.๑ ไปใช้ในการออกเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติสิรินาถ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยมิชอบ และดำเนินคดีกับผู้นำ ส.ค.๑ ของผู้ยื่นไปมอบอ้างในการออกเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่หวงห้าม

ผลลัพธ์ : ศูนย์ช่วยเหลืออุทยานและประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรม และ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถพัฒนากระบวนการหรือปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดผลในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งมีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

/ขั้นตอน...

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

๑. ขออนุมัติโครงการสำหรับงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
๒. ตั้งคณะทำงานศูนย์ช่วยเหลือผู้ทรมานและประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม และตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยสำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

๓. รวบรวมและจัดกลุ่มเอกสารพยานหลักฐาน

๔. คัดกรองข้อมูล ส.ค. ๑ น.ส. ๓ ก. น.ส. ๓ และบัญชีคน น.ส. ๓ ก. (น.ส. ๘)

๕. วางแผนและกำหนดขั้นตอนการเก็บข้อมูล

๖. ตรวจสอบทะเบียนบัญชีคน น.ส. ๓ ก. (น.ส. ๘) เทียบกับระวางแปลงที่ดิน น.ส. ๓ ก. เพื่อผู้ตั้งและตำแหน่งพื้นที่ซึ่งเสีย และนำเลขที่ดินซึ่งเสียจากระวางแปลงที่ดิน น.ส. ๓ ก. มาตรวจสอบความถูกต้องในทะเบียนบัญชีคน น.ส. ๓ ก. (น.ส. ๘) อีกครั้ง

๗. มอบเจ้าหน้าที่ก่อนลงพื้นที่

๘. มอบคณะทำงานในพื้นที่ (ชาวบ้านและนักวิจัย)

๙. ลงเก็บข้อมูล

๑๐. ประมวลผลข้อมูลและสรุปผล

๑๑. ส่งข้อมูลให้สำนักงานที่ดินตรวจสอบ

๑๒. ส่งมอบข้อมูลให้กรมที่ดินดำเนินการในขั้นตอนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑๓. จัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่าง กรมที่ดินกับกรมอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้เป็นพื้นที่สงวนตลอด

ส.ค. ๑ ที่บ้านออก

คณะผู้จัดทำ

คณะทำงานของศูนย์ช่วยเหลือผู้ทรมานและประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม และคณะทำงานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน

ระยะเวลาดำเนินการ

คณะทำงานฯ จะดำเนินการจัดสัมมนาภายในงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ ระหว่างเดือนตุลาคม

พ.ศ. ๒๕๕๙ - เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

งบประมาณ

ค่าใช้จ่ายโครงการที่ติดและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและที่ของรัฐ อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า อ่างทอง จ.สุพรรณบุรี เป็นเงิน ๘๒๖,๕๙๐ บาท (แปดแสนสองพันห้าร้อยเก้าสิบบาทถ้วน) โดยใช้งบประมาณเป็นเงินอุดหนุนของรัฐบาลใช้ช่วย ในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติของศูนย์ช่วยเหลือผู้ทรมานและประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งโอนมายังกรมสวนพฤกษศาสตร์ รายละเอียดปรากฏตามงบประมาณการที่แนบมาและขอด้วยทุกรายการ

ประโยชน์...

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑. การทุจริตของข้าราชการเนื่องกับการทุจริตที่ดินของรัฐลดลง
- ๒. สามารถป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ได้
- ๓. ประชาชนได้รับความเป็นธรรมในสิทธิที่ดินทำกินของตน ซึ่งเป็นสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย
- ๔. ได้รูปแบบการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐแบบยั่งยืน เพื่อนำไปใช้กับพื้นที่อื่นต่อไป

ผู้เสนอโครงการ

พันตำรวจโท

(ประจักษ์ วจศ์สิริกุล)

ผู้บัญชาการสำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

เลขานุการศูนย์ช่วยเหลือผู้ทรมานและประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม

ด้านปัญหาที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

ผู้พิจารณาโครงการ

พันตำรวจเอก

(ทรงศักดิ์ รักศักดิ์สกุล)

รองอธิบดีกรมสวนพฤกษศาสตร์

๑๖ พ.ย. ๒๕๕๙

ผู้อนุมัติโครงการ

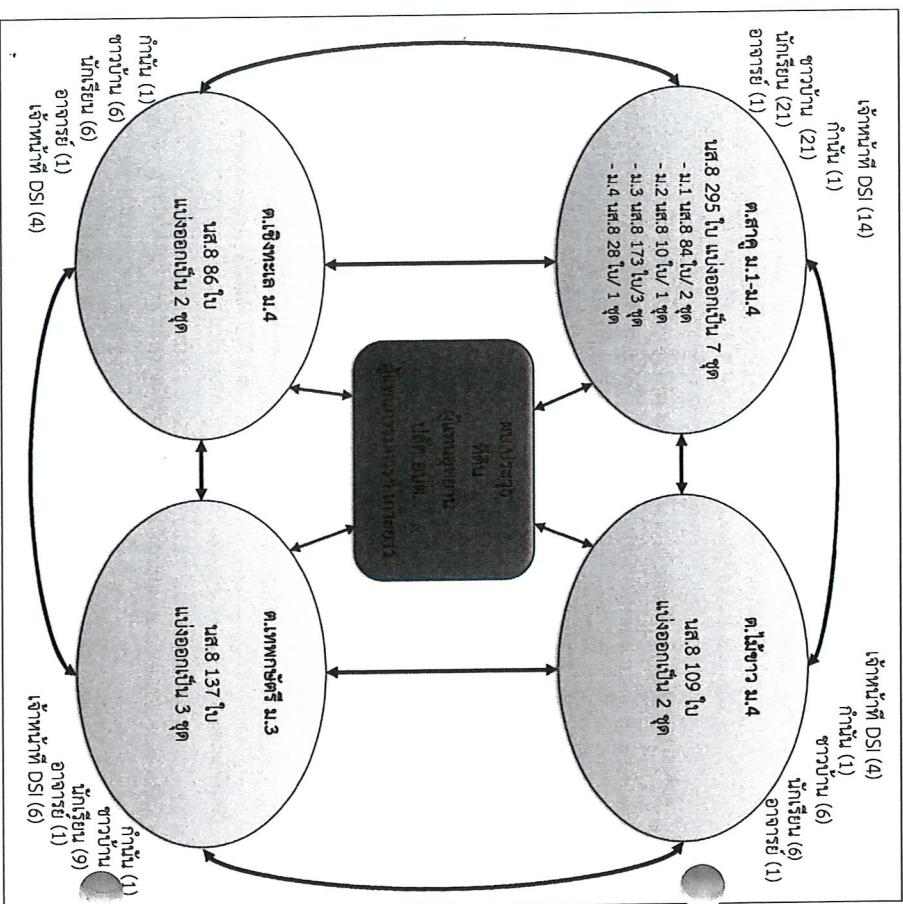
พันตำรวจเอก

(ไพสิฐ วจศ์เมือง)

อธิบดีกรมสวนสัตว์พิเศษ

๑๘ พ.ย. ๒๕๕๙

แผนผังการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมในการจัดการที่ศูนย์ทรัพยากรธรรมชาติ ของ อําเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ตามโครงการพระราชดำริ

หมายเหตุ : * ภาคสนาม 1 ชุด ประกอบด้วย

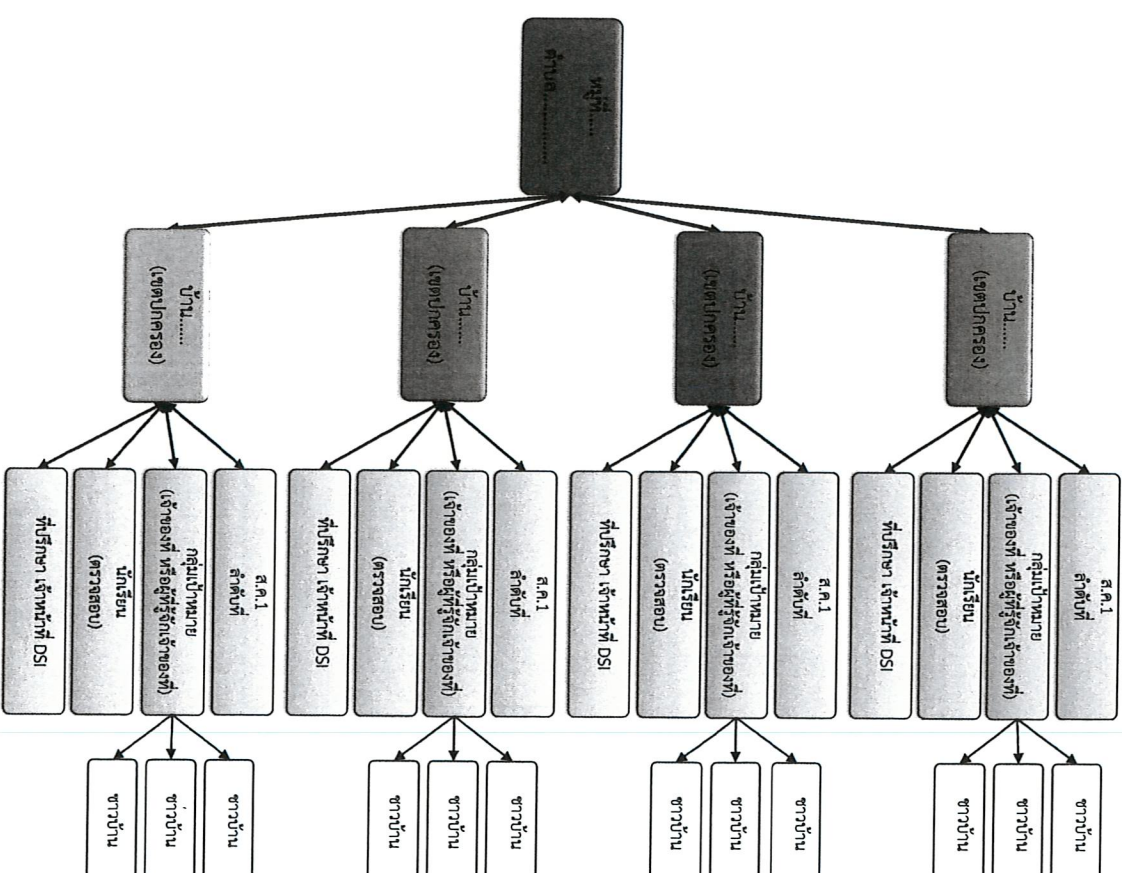
- ชาวบ้าน จำนวน 3 คน
- นักเรียน จำนวน 3 คน
- เจ้าหน้าที่ DSI จำนวน 2 คน

อุปกรณ์ และเครื่องมือ

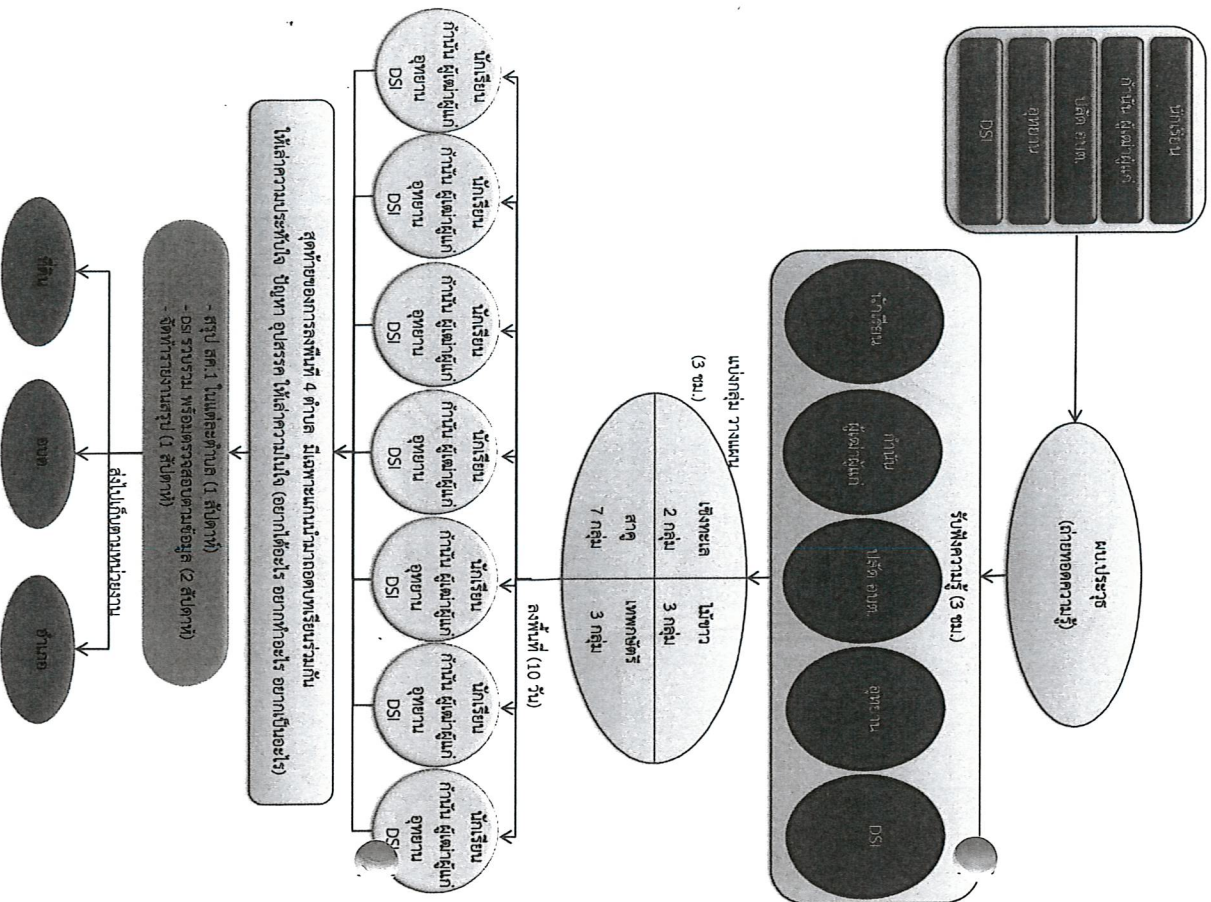
1. สมุดโน้ต ปากกา
2. เครื่องคิด
3. โทรศัพท์
4. กล้อง

- * อาจารย์ จำนวน 1 คน
- * กำนัน ตำบลละ 1 คน
- * ปลัด อบต. ตำบลละ 1 คน
- * ผู้แทนอุทยาน ตำบลละ 2 คน

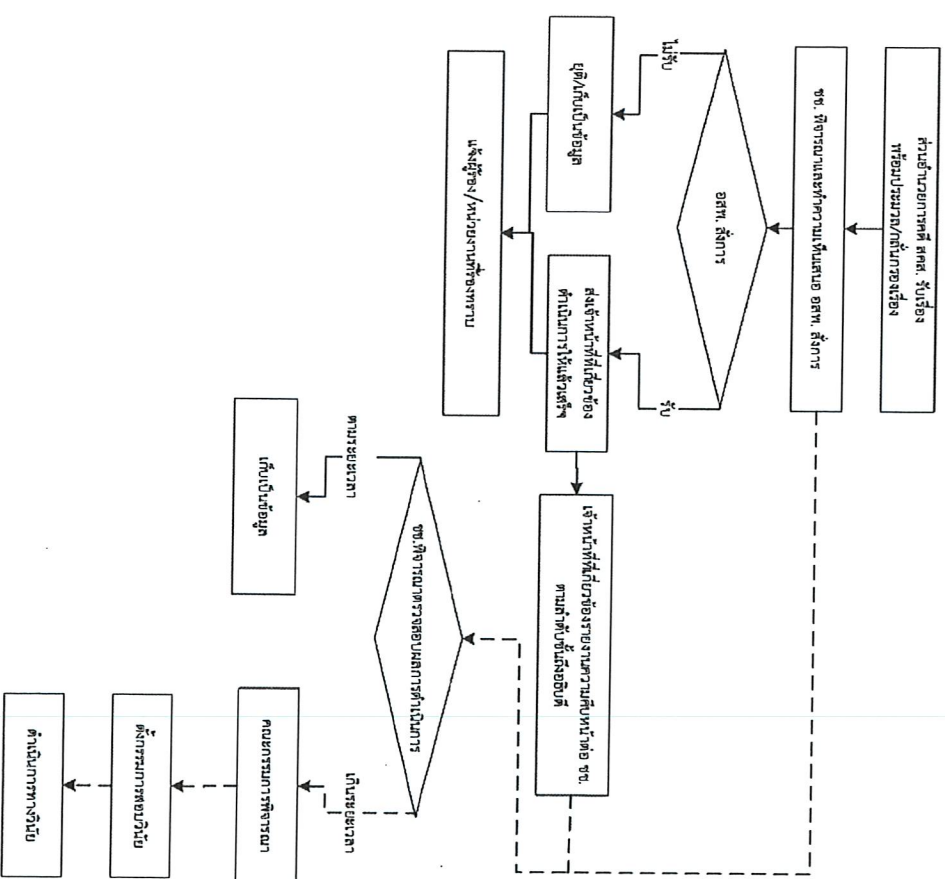
แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมในการจัดการที่ศูนย์ทรัพยากรธรรมชาติ ของ อําเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐

รูปแบบการปฏิบัติงาน

กระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุ : กรณีได้รับเรื่องเรียนแล้ว ให้ดำเนินการตามขั้นตอน และระยะเวลาที่กำหนด หากละเว้นการปฏิบัติงานที่ จะเข้าผู้กระบวนกรตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม